

чення лісів посилювалось, у 1884 р. призначено 8 інспекторів лісу на Галичину, а в Східних Карпатах в 1906 р. ще додатково 2 лісових інспектори та 6 урядових повітових лісничих, у 1904 р. введено лісову поліцію. Проте здійснити передбачені лісовим уставом заходи вдалось лише на 57 % площі лісів Галичини.

Разом із цим відбувались перші спроби налагодити охорону окремих тварин та рослин, що зникають, а також рідкісних об'єктів живої та неживої природи. Якщо охороною лісів займались урядові чиновники, то охороною природи цікавились окремі цивільні особи та громадські організації Галичини. Творцем ідеї охорони природи став професор Ягеллонського університету в Кракові зоолог А. Новіцький, який запропонував проєкт відповідного Уставу.

На початку 20 ст. завдяки деяким заходам почали налагоджувати природоохоронну роботу. Так, під впливом діяльності батька природоохоронних ідей у світовому масштабі Конвенца, Міністерство освіти у Відні рескриптом від 30.11.1903 р. доручило зайнятися питаннями охорони природи урядовим чиновникам. У відповідь на це Галицьке намісництво у Львові в лютому 1904 р. звернулося до установ та приватних осіб із проханням подавати відомості про рідкісні об'єкти природи. Проте урядові чиновники, отримавши списки таких об'єктів, не зробили ніяких висновків. Тому практичною природоохоронною роботою на Галичині в 1906—1914 рр. займалися ентузіасти, зусиллями яких розроблено план природоохоронної роботи, затверджений на X з'їзді лікарів та природознавців Галичини 22 липня 1907 р. У періодичній пресі стали з'являтися матеріали на природоохоронні теми. З 1910 р. цими питаннями почали займатись і науковці. В цьому ж році з промовою про потребу охорони природи виступив перед послами краевого сейму Ю. Бруніцький, який пропонував створити на Галичині низки резерватів і парків природи, але до війни 1914—1918 рр. у цьому напрямі не було зроблено нічого.

Як у загальних природоохоронних справах, так і в питаннях охорони окремих об'єктів природи, в Га-

ше намірили перші зрушення. Взяти хоча б Чорногору та тисовий ліс у Княждворі. Зацікавлення Чорногорою з природоохоронної точки зору почалося після 1910 р., коли Міністерство рільництва та державних маєтків доручило Дирекції лісів у Львові виявити об'єкти природи, які в майбутньому можна було б віднести до категорії резерватів. Дирекція лісів зв'язалася в цій справі із зацікавленими товариствами і з їх доручення В. Шафер відвідав у 1914 р. частину лісів Ворохтянського лісництва, але остаточного висновку в справі створення на Чорногорі резервату ще не дав. Лише після візиту в Чорногору двох урядників департаменту лісів Міністерства рільництва і державних маєтків у Варшаві було наказано обвести колючим дротом 447 га лісів та полонин Чорногори, що сприяло створенню резерватів. У той же час організовано резерват у Княждворі на площі 94,1 га. У 1932 р. площу резервату на Чорногорі збільшено до 1512 га, впроваджені заходи для створення тут народного парку.

Нові перспективи для дальшого поліпшення заповідної справи в Українських Карпатах відкрилися після воз'єднання західних областей із Радянською Україною. З метою збереження унікальних для України гірських ландшафтів Рада Народних Комісарів Української РСР в 1940 р. постановила організувати в Станіславській (з 1962 р. Івано-Франківська) області державні заповідники «Чорногора» (6800 га) та «Горгани» (50000 га). Але втіленню цього в життя перешкодила Велика Вітчизняна війна.

І вже 15 березня 1949 р. Міністерство лісового господарства СРСР видає наказ, згідно з яким основні площі буково-ялицево-смерекових пралісів у верхів'ї Пруту на схилах Говерли, Брескула і Гомула виділяються в цінний лісовий масив (3900 га), але вони залишаються в другій групі лісів.

В 1955 р. облвиконком Станіславської обласної Ради народних депутатів трудящих приймає рішення про переведення 13901 га лісових масивів Ділятинського лісгоспу в першу групу лісів. Особливо важливу гід-

гіоні Чорногори виконавали праліси. З метою їх збереження Станіславський облвиконком приймає рішення про виділення цінного лісового масиву Чорногора Говерлянського лісництва Ділятинського лісгоспу в заповідник.

Велику роботу в напрямі поліпшення заповідної справи провели Комісія по охороні природи АН СРСР, Московське товариство природодослідників, Центральна лабораторія по охороні природи Міністерства сільськогосподарства СРСР, а на Україні — Комісія по охороні природи АН УРСР, на базі якої в 1955 р. було організовано спеціальну експедицію. Було обстежено найбільш цінні природоохоронні екосистеми і запропоновано на площі 40—50 тис. га в Чорногорі створити центральний масив Карпатського заповідника.

У 1967 р. Президія Верховної Ради УРСР створила Державний Комітет Ради Міністрів УРСР по охороні природи, який незабаром науково обгрунтував потребу організації на Україні чотирьох державних заповідників у т. ч. і Карпатського. Постановою Ради Міністрів УРСР від 12 листопада 1968 р. заповідники були юридично затверджені. Незабаром Міністерство лісової і деревообробної промисловості УРСР затвердило Карпатський державний заповідник на площі 12672 га.

В 1980 р., згідно з Постановою Ради Міністрів УРСР, в Івано-Франківській області створено Карпатський державний природний національний парк на площі 50303 га. До парку в межах його абсолютно — заповідної зони включено Говерлянське і Високогірне лісництва.

Така складна і тривала історія становлення Карпатського державного природного національного парку. В його організації брали участь десятки відданих заповідній справі природоохоронців. Своєю метою вони бачили збереження для майбутніх поколінь природних екосистем, що мають виняткове значення для охорони і відтворення генофонду рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, вирішення актуальних науково-природних і народногосподарських питань, пов'язаних з охороною навколишнього середовища.